Trafikförvaltningen
Trafikavdelning
Färdtjänst

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-05-24

Ärende
FTN 2019/72

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Amanda Svensson
070-7861982
Amanda.svensson@sll.se

Uppdaterade riktlinjer för Färdtjänsten

Ärendebeskrivning

Riktlinjer för färdtjänst är ett styrande dokument för förvaltningen och ett regelverk gällande färdtjänst inom Stockholms läns landsting (Region Stockholm). I detta ärende föreslås beslut om att fastställa en ny uppdaterad version av Riktlinjer.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt nedanstående underlag

- Förslag till Riktlinjer för Färdtjänst - bilagt förslag

Förslag till beslut

Färdtjänstnämnden föreslås besluta

att fastställa nya Riktlinjer för färdtjänst enligt förvaltningens bilagda förslag till nytt textinnehåll

Trafikförvaltningen
Trafikavdelning
Färdtjänst

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-05-24

Ärende

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Förslag och motivering

Sammanfattning

Innehållet i Riktlinjer har i denna version huvudsak jämfört med tidigare version förändrats och moderniserats textuellt.

Bakgrund

Riktlinjer för Färdtjänst är ett stöd och arbetsredskap för de tjänstemän och handläggare som löpande arbetar med tillståndsfrågor för Färdtjänst. Det har genom detaljförändringar av trafikutförandet som skett över år, genom flera löpande tilläggsbeslut, uppkommit ett behov av en mer genomgripande genomlysning av innehållet textuellt. Arbetet har skett inom förvaltningen genom att de medarbetare som har Riktlinjerna som dagligt arbetsmaterial har kunnat lämna synpunkter på olika förtydliganden som upplevs behövas vilka därefter bearbetats in i förslaget och utgjort en grund till förändringar.
Det under föregående mandatperiod utsedda Färdtjänstutskottet beslutade våren 2017 och fortsatt 2018 att ge uppdrag åt förvaltningen att bearbeta, uppdatera och modernisera de Riktlinjer som gäller för Färdtjänsten. Förvaltningen har i arbetet löpande informerat Färdtjänstutskottets ledamöter om arbetets fortskridande, varefter förslag till nya Riktlinjer lades till beslut för Färdtjänstutskottet genom tjänsteutlåtande TN 2013-0685 daterat 31 augusti 2018. Begäran om bordläggning framlades beslut §27 2018-09-19. Bordläggningsbegäran accepterades. Därefter lades ärendet åter fram för beslut §32 2018-10-31, varvid beslut om återremiss till trafikförvaltningen för fortsatt beredning fattades.

Riktlinjerna remitterades åter till förvaltningen för samverkan med Intresseorganisationer. Detta då intresseorganisationer via skrivelse till Färdtjänstutskottet 2018-10-17 redogjort för sina synpunkter och förutsatte att samverkan och diskussion ska genomföras innan beslut fattas om uppdaterade Riktlinjer. Förvaltningen har därefter samverkat med intresseorganisationerna och delvis inarbetat överlämnade synpunkter.

Överväganden och motivering

Riktlinjer är ett stöd i dagligt arbetet med tillståndshandläggning. Det är också ett underlag vid Förvaltningsrätts och alternativt Kammarrätts bedömning i vissa fall.

Trafikförvaltningen
Trafikavdelning
Färdtjänst

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-05-24

Ärende

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Textuell förändring i Riktlinjerna är genomförd men även förändring där lägsta ålder för att åka ensam i Färdtjänst höjts till 12 år, betalningsrutiner för utomlänsresor samt tydliggörande certifieringskrav på service/assistanshund (ej ledarhund)

Ekonomiska konsekvenser
Dessa föreslagna justeringar ligger inom redan beslutad budget.

Riskbedömning
I denna version är innehållsförändringarna mer av justerande moderniserande och tydliggörande art vilket inte innebär någon risk.

Konsekvenser för miljön
I denna version är innehållsförändringarna mer av justerande moderniserande och tydliggörande art vilket inte innebär några konsekvenser för miljö.

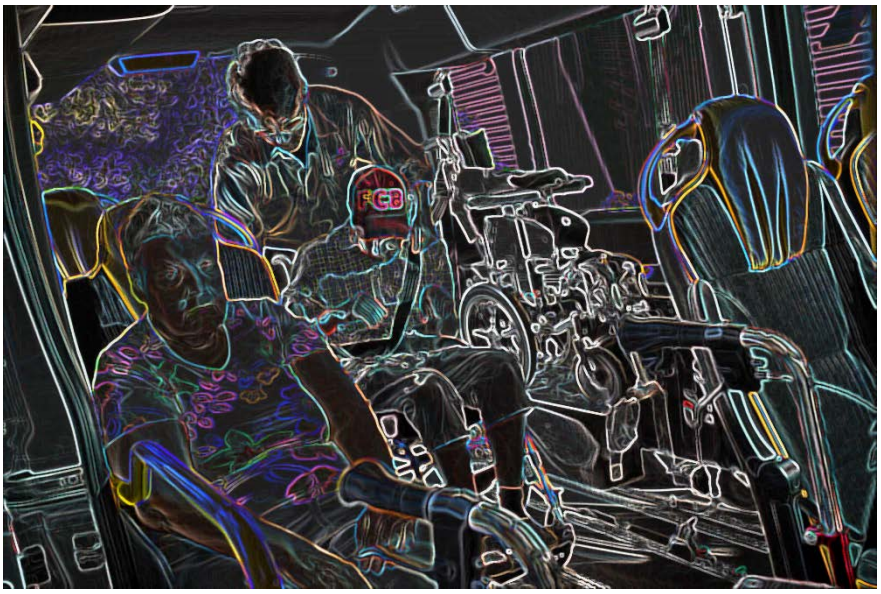
Sociala konsekvenser
I denna version är innehållsförändringarna mer av justerande moderniserande och tydliggörande art varför sociala konsekvenser inte påverkas.

Amanda Svensson
Biträdande avdelningschef

Sara Catoni
Biträdande
Förvaltningschef

Trafikförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Riktlinjer för färdtjänsten i Stockholms län

Ikraftträdande: 2019-07-01

Senast ändrad: 2019-06-03

Innehåll

Inledning **3**
Egenavgifter **4**
Bakgrund **4**
1 Tillstånd till färdtjänst **6**
1.1 Allmänt om färdtjänst 6
1.2 Vem kan få tillstånd för färdtjänst 6
1.3 Ansökan om tillstånd för färdtjänst 6
1.4 Kollektivtrafikens tillgänglighet 7
1.5 Tillstånd för ledsagare 7
1.6 Medresenär - med eller utan avgift 8
1.7 Förflyttningshjälpmedel 8
2 Grundtillstånd **9**
2.1 Kundval 9
2.2 Allergianpassat fordon 9
2.3 Rullstol med manuell styrning 9
2.4 Trappklättring 10
3 När tillståndet för färdtjänst inte gäller **10**
3.1 Resor som regleras i annan lag eller förordning 10
3.2 Riksfärdtjänst 11
3.3 Resor som inte omfattas av Stockholms läns landstings ansvar för färdtjänst 11
3.4 Resor inom olika verksamheter 11
3.5 Resor i tjänsten 11
4 Bestämmelser i erhållet tillstånd för färdtjänst **12**
4.1 Allmänt om bestämmelser i tillståndet för färdtjänst 12
4.2 Tillstånd med och utan tidsbegränsning 12
4.3 Placering i fordonet - Sittplats 13
4.4 Samplanerad färdtjänst - Samåkning 13
4.5 Resor med ledarhund eller servicehund/assistanshund 13

4.6 Resor för eget bruk 14
4.7 Resor över länsgränsen 14
4.8 Resor inom kommun utanför Stockholms län 15
4.9 Båttaxi 15
4.10 Ändring av tillstånd för färdtjänst 16
4.11 Allmänt om tilldelning av resor 16
4.12 Grundtilldelning 16
4.13 Tilldelning väsentliga resor 17
4.14 Särskild tilldelning 17
4.15 Tilldelning av rehabiliteringsresor under begränsad tid 17
4.16 Resor i kollektivtrafiken 17
4.17 Resebevis Färdtjänst - resehandling 18
5 Så beställer man färdtjänst 19
5.1 Beställningskanaler 19
5.2 Resegaranti 19
6 Avgifter för färdtjänst 20
6.1 Avgift för resor 20
6.2 Så beräknas egenavgiften 20
6.3 När högkostnadsskyddet gäller 20
6.4 När högkostnadsskyddet inte gäller 21
7 Överträdelse av bestämmelser 21
7.1 Ersättningsskyldighet vid felaktig användning av färdtjänst 21
7.2 Begränsningar i tillståndet för färdtjänst 21
8 Återkallelse av tillstånd för färdtjänst 21
8.1 Ändrade förhållanden 21
9 Om man inte är nöjd 22
9.1 Överklagande av färdtjänstnämndens beslut 22

Inledning

Riktlinjer för färdtjänst är ett styrande dokument för förvaltning och ett regelverk gällande färdtjänst inom Stockholms läns landsting (SLL). Riktlinjerna har fastställts

enligt beslutad delegationsordning av landstingets Trafiknämnd och dess Färdtjänstutskott.

Riktlinjer för färdtjänst är avsett att vara ett levande dokument som uppdateras vartefter behov av justeringar uppkommer och beslut fattats. Därför framgår det av första sidan på riktlinjerna två olika datum; dels när riktlinjerna upprättats, dels när de senast uppdaterats.

Riktlinjerna bygger på av SLL beslutat handikappolitiskt program *”Mer än bara trösklar”.* Programmet är inte bara en deklaration utan också ett instrument som tillsammans med lagstiftning ska hjälpa till att styra landstingets verksamhet. Visionen är att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva oberoende och delta fullt ut på livets alla områden. Färdtjänst är en viktig del i detta. Personer med funktionsnedsättning ska kunna välja resesätt efter nödvändighet. De ska kunna resa med; kollektivtrafiken, närtrafik i form av mindre servicebussar, och efter erhållet särskilt tillstånd även kunna resa i färdtjänsten som alternativt färdtjänsttaxi, rullstolstaxi eller båtaxi. Färdtjänst blir nödvändigt om en person har väsentliga svårigheter att resa kollektivt eller att förflytta sig på egen hand.

Egenavgifter

Resenärer betalar avgifter för sina resor i färdtjänsten - *egenavgifter*. Beloppen för egenavgifter fastställs av Landstingsfullmäktige.

Justeringar av egenavgifter och resetilldelning sker normalt vid budgetbeslut i SLL. Därför ligger dessa uppgifter samlade i ett eget avsnitt i slutet av riktlinjerna (10).

Bakgrund

Personers rätt till färdtjänst regleras i *lag (1997:736) om färdtjänst*. Lagen kallas i mer dagligt tal för Färdtjänstlagen. Lagen i kombination med riktlinjerna är styrande över funktionen färdtjänst i Stockholms län. Färdtjänst är i lagen som grundregel en mot kommuner riktad skyldighet. Det är däremot vanligt att ansvaret för färdtjänst överlåts av kommuner till landsting eller region. Det är riktat mot uppdraget som huvudman för kollektivtrafik, vilken färdtjänst har en nära koppling till. SLL är också Regional kollektivtrafikmyndighet (RKM). Ansvaret för Färdtjänsten i Stockholms län, både beträffande trafikens utförande som myndighetsutövning, har av Stockholms läns 26 kommuner sedan 1977 överlåtits till SLL, förutom vissa så kallade omsorgsresor vilka är kvar i kommunal förvaltning - läs mer om detta i avsnitt 3.

I detta dokument kan du läsa om de riktlinjer som gäller för färdtjänsten i Stockholms län. De är i första hand ett stöd för handläggare som arbetar med ärenden inom färdtjänsten. Riktlinjerna kompletterar och förklarar färdtjänstlagen, uttalanden från förarbeten och rättspraxis. Riktlinjerna ska bidra till en rättvis och lika behandling av varje persons ansökan om färdtjänst. Riktlinjerna kan även användas för att ge information om färdtjänsten både till personer som ansöker om tillstånd och till personer som redan har tillstånd för färdtjänst.

Såväl riktlinjer, egenavgifter, högkostnadsskydd samt regeltillämpning för Färdtjänsten inom Stockholms län är lokalt politiskt beslutade. Riktlinjerna gäller för färdtjänstberättigade som är folkbokförda i Stockholms län. Hur det ser ut med regler och riktlinjer i övriga Sverige, det skiljer sig åt mellan olika landsting, regioner eller kommuner. Färdtjänstlagen är en Ramlag. Det finns lokala beslut om tjänstens utformning och viss annan tillämpning som skiljer sig åt i olika delar av landet.

Det som är gemensamt är att färdtjänstlagen slår fast att personer som har varaktiga funktionsnedsättningar och som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer är berättigade till färdtjänst.

Tillstånd till färdtjänst ska meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.

Vid ansökan om färdtjänst bedöms funktionsnedsättningens varaktighet, om den sökande har väsentliga svårigheter att resa med ordinarie kollektivtrafik (som numer till stora delar är tillgänglighetsanpassad) samt möjligheten att förflytta sig på egen hand.

1 Tillstånd till färdtjänst

1.1 Allmänt om färdtjänst

Färdtjänst är särskilda transporter för personer med funktionsnedsättning. För att få resa med färdtjänst krävs tillstånd.

1.2 Vem kan få tillstånd för färdtjänst

För att en person ska få tillstånd för färdtjänst måste följande tre förutsättningar uppfyllas:

- Personen ska vara folkbokförd i någon av Stockholms läns kommuner.
- Personen har på grund av sin funktionsnedsättning väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med kollektivtrafiken. Det gäller även för barn under 18 år. (För barn prövas rätten till färdtjänst i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning. Om svårigheterna huvudsakligen beror på den typiska utvecklingsnivån och mognaden för åldern har barnet inte rätt till färdtjänst).
- Personens funktionsnedsättning är varaktig, det vill säga inte tillfällig utan bedöms vara längre än tre månader.

1.3 Ansökan om tillstånd för färdtjänst

Ansökan om tillstånd för färdtjänst ska lämnas in till den kommun eller stadsdelsförvaltning där den sökande är folkbokförd. Ansökan ska innehålla ett intyg från läkare som styrker de diagnoser som ligger till grund för den sökandes behov för färdtjänst samt beskriver funktionsnedsättningen i relation till förflyttning och resor med kollektivtrafik (så kallat *färdtjänstintyg*). Kommunen eller stadsdelsförvaltningen utreder den sökandes svårigheter att förflytta sig på egen hand och att resa med kollektivtrafik. De skickar sedan ansökan, utredning och läkarintyg till färdtjänstnämnden som fattar beslut.

För personer som är varaktigt boende på särskilda gruppboenden eller sjukhem så kan av färdtjänstnämnden godkänd personal på boendet (sjuksköterska) genomföra utredningen och utfärda färdtjänstintyg.

Utredning och intyg sänds till färdtjänstnämnden som fattar beslut.

Om beslutsunderlaget är otillräckligt kan färdtjänstnämnden skicka ärendet tillbaka till den som sänt in ansökan.

Det kan vara kommunen för ytterligare utredning, alternativt behöver ärendet vidare till en konsultläkare för bedömning, alternativt behöver begäras in kompletterande uppgifter från den sökande.

1.4 Kollektivtrafikens tillgänglighet

Med definitionen ”väsentliga svårigheter att resa med kollektivtrafik” (se punkt 1.2 ovan) menas inte att:

- det är långt avstånd till kollektivtrafik
- kollektivtrafik saknas på orten
- kollektivtrafiken är otillräcklig (exempelvis gällande utbyggnad eller turtäthet).

”Är de allmänna kommunikationerna så utformade att det är rimligt att kräva att även en funktionshindrad person ska kunna använda dem, föreligger ingen rätt till färdtjänst.” (prop.1996/97:115 s.78)

1.5 Tillstånd för ledsagare

Personer med funktionsnedsättning som behöver en ledsagare för att kunna genomföra resan med färdtjänst kan ansöka om att tillståndet ska gälla för detta. Följande förutsättningar gäller:

- Personer med funktionsnedsättning ska ordna ledsagare själva enligt socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om särskilt stöd och service (LSS). Eller på annat sätt.
- Person som inte kan hantera egen rullstol har rätt till ledsagare.
- Ledsagare ska medfölja under hela resan och ska stiga på och av samtidigt som den färdtjänstberättigade och inte ha hjälpbehov. Ledsagare får inte förorsaka extra service av förare utöver normal taxiservice.
- Behovet av ledsagare måste vara knutet till själva resan och inte till exempelvis vistelsen på resmålet.
- Bärhjälp i samband med inköp, tolk och annan personlig hjälp före och i anslutning till resan med färdtjänst är exempel på behov som inte ger rätt till ledsagare att resa med färdtjänst.
- Behov av hjälp i samband med på- och avstigning, användning av säkerhetsbälte, hantering av bagage, lastning av förflyttningshjälpmedel ger inte rätt till ledsagare eftersom färdtjänstens förare ska hjälpa till med detta. Föraren i fordonet kör dock inte resenärs elektriska hjälpmedel/rullstolar in i och ut ur fordon av säkerhetsskäl.
- Ledsagaren behöver inte agera vid/under resan i fordonet om inte resenären behöver stöd eller medicin under färden.
- Ledsagaren har en funktion mer som socialt stöd för resenären om ansökan av färdtjänst styrker ett sådant behov.
- Handläggare hos färdtjänstnämnden äger rätt besluta att färdtjänstberättigad av säkerhetsskäl ska åtföljas av ledsagare vid resa. För övrig information gällande ledsagare se avsnitt 1.5 i Riktlinjerna.

- Om det finns särskilda skäl kan fler än en (1) ledsagare omfattas av tillståndet.
- En ledsagare har inte rätt att kräva en viss placering i fordonet.
- Barn under 12 år med tillstånd för färdtjänst måste av säkerhetsskäl alltid resa med ledsagare i färdtjänsten. Barn under 12 år behöver därför inte ansöka om tillstånd för ledsagare.

1.6 Medresenär - med eller utan avgift

- En person med tillstånd för färdtjänst får utan extra avgift ta med sig egna barn och syskon som inte fyllt 18 år.
- Egna barn eller syskon måste vara registrerade hos Färdtjänsten för att resa avgiftsfritt.
- Antal barn eller syskon som kan medföras vid färdtjänstresa kan inte vara fler än högst tre (3). Fordonen har inte fler än fyra (4) sittplatser.
- Behövs annan eller ytterligare särskild skyddsanordning för barn (jämför Trafikverkets information) utöver en (1) bilbarnstol och en (1) bälteskudde måste egen skyddsanordning medtas till resan. Behov av skyddsanordning för barn måste bokas vid beställning av resan.
- Personer som inte har tillstånd för ledsagare får ta med sig en annan medresenär (det vill säga en person som inte är ledsagare, barn eller syskon) på resan mot en bestämd avgift som landstingsfullmäktige beslutar om (se avsnitt 10). Detta måste meddelas vid beställningen, och medresenären får endast följa med om det finns plats i fordonet (högst 4 passagerare). En medresenär har inte rätt att kräva en viss placering i fordonet.
- Medresenär ska medfölja under resan och ska stiga på och av samtidigt som den färdtjänstberättigade. Medresenär får inte förorsaka extra service av förare utöver normal taxiservice.

1.7 Förflyttningshjälpmedel

En person med tillstånd för färdtjänst får ta med sig ett (1) förflyttningshjälpmedel (exempelvis rullator, rullstol) om det ryms i den typ av fordon som tillståndet gäller för.

Färdtjänstberättigad som reser Färdtjänsttaxi har möjlighet att beställa kombibil för resan.

2 Grundtillstånd

Den som fått tillstånd för Färdtjänst erhåller ett så kallat tillstånd för resor i färdtjänsten. Tilldelning sker efter en bedömning av den sökandes behov av reseform. Grundtillstånd finns för Färdtjänstens tre trafikformer vilka är:

- Bårtaxi
- Rullstolstaxi
- Färdtjänsttaxi

2.1 Kundval

Kundval; Trafikformen Rullstolstaxi har så kallat Kundval i reseformen. Det innebär att den färdtjänstberättigade har möjlighet att välja leverantör mellan de företag som finns upphandlade av SLL och informerade om som utförande trafikleverantörer av tjänsten Rullstolstaxi. Information skickas tillsammans med beslutet om grundtillståndet och färdtjänstkortet och finns även angiven på Färdtjänstens hemsida. Det går även att få informationen via Kundservice för Färdtjänst.

- Den som har grundtillstånd Rullstolstaxi - kan om den färdtjänstberättigades dagsform så medger, själv välja att genomföra resan med Färdtjänsttaxi. Resenären väljer själv detta när resan bokas.

- Den som har grundtillstånd Bårtaxi - kan om den färdtjänstberättigades dagsform så medger, själv välja att genomföra resa med Rullstolstaxi eller Färdtjänsttaxi.

- Den som har grundtillstånd Färdtjänsttaxi kan inte resa Rullstolstaxi eller Bårtaxi.

Antalet specialfordon som är tillgängliga i trafikformerna för bår och rullstol är begränsade efter uppskattat resenärsantal. Av den anledningen är det av resursskäl inte möjligt att resa med specialfordon för bår och rullstol för den som har grundtillstånd Färdtjänsttaxi. Kostnadsskäl är också påverkande till detta, då specialfordon för rullstol eller bår är en dyrare trafikform.

2.2 Allergianpassat fordon

Grundtillståndet kan ha tillägget Allergianpassat fordon (ett mindre antal fordon i varje trafikform har egenskapen Allergianpassat fordon). Det gör att de fordonen inte tillåts utföra resor med djur.

2.3 Rullstol med manuell styrning

Resenär som reser med elektrisk Skoter, Elskoter/El-moped – det vill säga rullstol med manuell styrning får av säkerhetsskäl inte sitta kvar på hjälpmedlet under resan i fordon.

2.4 Trappklättring

Trappklättring är en maskinell transport i trappa av rullstolsburen resenär sittande i lämplig rullstol. Det är en tjänst som måste hanteras med restriktioner kopplade till säkerheten för både resenären och för utförande förare av maskinen Trappklättraren.

Den resenär som har trafikformen Rullstolstaxi i sitt grundtillstånd har möjlighet att boka trappklättring i sin färdtjänstresa med följande begränsningar:

Trappklättring sker endast i trappa som av utföraren på plats bedöms funktionell i hållfasthet och funktion för trappklättringsmaskinen och som till sin helhet kan bedömas säker för att utföra resan.

Trappklättring som sker på olämplig plats kan innebära avsevärda risker. Varför utförande part har uppdraget att göra en okulär bedömning av säkerhet och äger rätten vägra utföra trappklättring om säkerheten kan ifrågasättas.

Trappklättring sker i huvudsak inomhus i trapphus i flerbostadshus. Vissa trappor utomhus kan fungera, dock endast den årstid där så är möjligt av säkerhetsskäl.

Trappklättring utförs aldrig inomhus i privatbostad som villa eller annan bostad med suterräng. Trappans hållfasthet kan inte bedömas.

Övergripande utförs resor med behov av inkluderad trappklättring av säkerhetsskäl endast under en begränsad tidsperiod på bostadsadress, intill bostadsanpassning eller byte av bostad sker. Trappklättring avser inte att ersätta bostadsanpassning.

Endast trappklättring som är kopplad till en färdtjänstresa utförs. Endast ett behov av själva trappklättringen är inte en funktion inom färdtjänsten. Den utförs inte av organisationen Färdtjänsten. Ett sådant behov hänförs till kommunal omsorgsverksamhet.

Rullstolar bärs inte i trappa av säkerhets- och arbetsmiljöskäl.

Branschorganisationen Svensk kollektivtrafiks Trappklättrarpolicy tillämpas.

3 När tillståndet för färdtjänst inte gäller

3.1 Resor som regleras i annan lag eller förordning

Tillståndet för färdtjänst gäller inte för resor som ska bekostas av staten eller kommunen enligt annan lag eller förordning till exempel:

- Sjukresor utförs enligt lagen (1991:419) om resekostnadsersättning – sjukreselagen. Färdtjänstberättigad får resa med färdtjänst till och från landstingsansluten vård och behandling inom Stockholms län, dock utgår ingen extra tilldelning av färdtjänstresor för ändamålet

- Skolskjuts till grund- och särskola enligt 10 kap. 32 och 33 § skollagen (2010:800)

- Resor till och från vissa skolor enligt förordningen (1995:667 ändrad 2014:859) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan.

- Resor för personer i arbetslivsinriktad rehabilitering enligt förordningen (1991:1321) om rehabiliteringsersättning (omtryckt 1993:981, ändrad 2011:1525)

3.2 Riksfärdtjänst

Stockholms läns landsting har inte ansvaret för Riksfärdtjänst, enligt Lag 1997:735 om riksfärdtjänst. Lag om riksfärdtjänst hanteras av den kommun där den sökande är folkbokförd.

3.3 Resor som inte omfattas av Stockholms läns landstings ansvar för färdtjänst

Kommunerna i Stockholms län har överlåtit delar av ansvaret för färdtjänsten till Stockholms läns landsting. I detta ansvar ingår inte:

- Resor till och från skola och fritidshem för barn med funktionsnedsättning

- Resor till och från daglig verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) för personer tillhörande personkrets 1 och 2 (det vill säga personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd samt de som har en förvärvad hjärnskada) - Jfr 3.1

- Resor för äldre och personer med funktionsnedsättning till och från dagverksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453)

- Resor för äldre och personer med funktionsnedsättning till och från en vistelse på växelvård eller korttidsboende som är beslutad av kommunen (undantag gäller om man vill göra en egen fritidsresa i besökssyfte under sin vistelse, detta ansvarar landstinget för).

3.4 Resor inom olika verksamheter

Tillståndet för färdtjänst gäller inte för resor som kommunala, statliga eller privata verksamheter anordnar inom sin verksamhet.

3.5 Resor i tjänsten

Tillståndet för färdtjänst gäller inte för resor i tjänsten. Med tjänst avses förvärvsarbete som anställd, egen företagare eller uppdragstagare.

4 Bestämmelser i erhållet tillstånd för färdtjänst

4.1 Allmänt om bestämmelser i tillståndet för färdtjänst

Ett tillstånd för färdtjänst innehåller bestämmelser om

- Tidsbegränsning
- Vilken typ av fordon som får användas, det vill säga vilket grundtillstånd som utfärdats för den färdtjänstberättigade.
- Inom vilket geografiskt område resor får göras
- Hur många resor tillståndet gäller för
- Bestämmelserna måste vara rimliga så att det finns möjlighet att anpassa tillståndet till den enskildes behov i vissa avseenden (så kallad individualisering)
- Vid missbruk kan fråga om återbetalningsskyldighet av resekostnader uppkomma. På samma sätt kommer resesaldo att korrigeras kopplat till åtgärden. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

4.2 Tillstånd med och utan tidsbegränsning

Ett tillstånd för färdtjänst gäller för viss tid (så kallat *tillstånd med tidsbegränsning*) eller tills vidare (så kallat *tillstånd utan tidsbegränsning)*.

Såväl den tekniska som den medicinska utvecklingen sker snabbt. Det påverkar både på så vis att fler medicinska åtgärder ofta kan ske över tid samt tekniskt i och med att fordon inom kollektivtrafik hela tiden utvecklas för att bli mer tillgängliga för resenärer med funktionsnedsättning. Därför är det sedan många år vanligt att tillstånd för färdtjänst ges under en viss tid, varefter ny prövning får ske.

En person kan vanligtvis endast få tillstånd utan tidsbegränsning om funktionsnedsättningen kommer att vara varaktig och om personen har väsentliga svårigheter att förflytta sig eller att resa med kollektivtrafiken trots eventuell medicinsk utveckling och förbättrad tillgänglighet i kollektivtrafiken.

En tidsbegränsning kan också gälla under en viss årstid. Om personen på grund av funktionsnedsättning har svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med kollektivtrafik främst under vintertid, kan tillståndet gälla från 1 november till den 30 april (så kallat *vintertillstånd*).

4.3 Placering i fordonet - Sittplats

Ett tillstånd för färdtjänst innehåller bestämmelser om var resenären ska sitta i fordonet.

- Fri placering (personen ska kunna sitta i fordonets samtliga säten).
- Placering i framsätet (om personen på grund av funktionsnedsättningen har behov av ökat benutrymme eller reglerbart ryggstöd vid resa med taxi).
- Liggande placering (om personen har behov av att resa liggande har man rätt till bårtransport i specialfordon (Bårtaxi). Liggande transport i andra fordon än specialfordon med bår är inte tillåten.
- För barn, som enligt lagstiftningen ska resa sittande i särskild skyddsanordning gäller den placering som är tekniskt möjlig i fordon kopplat till skyddsanordningens art, om bilen är försedd med krockkudde etc. Barn får inte resa i barnvagn. Den skyddsanordning som eventuellt medförs ska uppfylla gällande krav på märkning (Trafikverkets krav).

4.4 Samplanerad färdtjänst - Samåkning

Färdtjänst är en form av Särskilda persontransporter, en ersättning för kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning. Trafiken i färdtjänst kallas ibland för ”Särskild kollektivtrafik”. Kollektivtrafik innebär att man reser tillsammans med andra. Utgångspunkten är därför att även resan med färdtjänst normalt samplaneras så att flera personer reser tillsammans.

Begreppet för detta som ofta används är Samåkning.

Om det är nödvändigt för en person med tillstånd för färdtjänst att resa enskilt, kan detta tillåtas om funktionsnedsättningen är av sådan art att det skulle vara oskäligt att kräva att personen reser tillsammans med andra. För att få resa enskilt måste personen lämna in en ansökan och läkarintyg till färdtjänstnämnden som fattar beslut utifrån vad som bedöms som nödvändigt för den enskilda personen.

4.5 Resor med ledarhund eller servicehund/assistanshund

- Person med tillstånd för färdtjänst får ta med en (1) utbildad och certifierad ledarhund vid resa med färdtjänst.
- Person med tillstånd för färdtjänst kan ansöka om att få ta med en (1) utbildad och certifierad servicehund/assistanshund på resan.

För att få tillstånd för servicehund/assistanshund (gäller ej ledarhund) ska det av ansökan framgå att det skulle vara oskäligt att personen reser på egen hand i färdtjänst utan sin servicehund/assistanshund. Behovet av hunden ska också vara kopplat till själva resan och inte exempelvis vistelsen på resmålet.

Hundar ska vara registrerade av Färdtjänsten och godkända som certifierad ledarhund eller servicehund/assistanshund. Vid beviljande att ta med hund på resa så reser man

inte tillsammans med andra om hunden medföljer på resan. Egen ledsagare eller egen medresenär får medfölja.

Certifiering av servicehund/assistanshund ska vara utförd av fristående part och det ska av intyget framgå; dels hundens funktion, dels dess utbildning. Certifieringsintyget för hunden ska vara utfärdat på svenska.

4.6 Resor för eget bruk

Personer med tillstånd för färdtjänst har rätt att mot en särskild avgift (se avsnitt 10 i Riktlinjerna gällande rutiner för egenavgifter):

- Beställa resa för eget bruk. Det innebär att särskild avgift utgår och att resan inte samplaneras.
- Ta en ”Färdtjänsttaxi på gatan”. Innebär att resa med en Färdtjänsttaxi, med valet att ta taxibilen på gatan utan föregående beställning i beställningsväxel. Taxibilen ”vinkas in” vid taxiplats eller motsvarande. Det förutsätter att taxibilen är märkt med Färdtjänstens F-dekaler. För detta utgår särskild avgift.
- Trafikformerna Rullstolstaxi eller Bårtaxi kan inte ”fångas” som en bil på gatan.
- Ta med sällskapsdjur (med sällskapsdjur avses alla former av djur vilka används som sällskap, såväl fåglar som kräldjur mm). Då anses resan vara för eget bruk och man reser inte tillsammans med andra. Medförda djur ska förvaras på lämpligt sätt i korg eller bur lämplig för det djur som avses medföras under färden. Föraren ska inte hantera sällskapsdjuret.
- Beställa resa med fler resenärer än tillståndet anger. Då utgår särskild avgift.

Information angående bagage
I inget fall kan i färdtjänst medföras annat än bagage som i sin form är lämpligt i personbilar som bagage. Färdtjänstfordon är inte transportfordon för gods.
Förare lyfter inte tyngre bagage än 15 kg och är inte skyldig att vara behjälplig med bagage tyngre än 15 kg.

4.7 Resor över länsgränsen

Färdtjänst erbjuds inom Stockholms län. Färdtjänst kan även erbjudas till och från en kommun utanför Stockholms län om det finns särskilda skäl såsom att personen med tillstånd för färdtjänst:

- arbetar i en grannkommun
- studerar på högskolenivå i en angränsande kommun
- måste göra en nödvändig serviceresa till en närliggande grannkommun

Det finns möjlighet att resa med färdtjänst till och från pendelstågsstationerna i Gnesta respektive Bålsta trots att orterna ligger utanför länet. Skälen är att; dels kan man resa med SL:s Pendeltåg till de orterna på ordinarie taxa, dels att de kan vara närmaste köpcentrum för boende i respektive region inom Stockholms län. Resorna beställs som vanlig färdtjänst.

4.8 Resor inom kommun utanför Stockholms län

Personer med tillstånd för färdtjänst som tillfälligt vistas i en kommun utanför Stockholms län får resa i vistelsekommunen (så kallade *Utomlänsresor*). Den färdtjänstberättigade beställer beräknat antal biljetter för enkelresor som av resenären beräknas behövas på besöksorten. Biljetterna beställs i god tid före resan av Färdtjänsten. Färdtjänstens Kundservice bistår med praktisk information om leveranstider. Möjligheter och tillgång till resemöjligheter och fordon på besöksorten måste kontrolleras av den enskilde resenären. Sådan uppgift har inte Färdtjänsten.

Vid resor som sker i kommuner utanför Stockholms län kan inte tillgången på tjänster/resemöjligheter, fordon i färdtjänst garanteras. Lokala regler för resande över dygnet på respektive ort gäller. Ersättning för eventuell jour-tid eller jour-resor alternativt särskild framkörning betalas/bekostas av den enskilde. Resor med former av specialfordon som Rullstolstaxi eller Bårtaxi kan på vissa platser/orter vara starkt begränsade eller saknas helt. Det är frågor som Färdtjänsten i Stockholms län inte råder över.

Det högsta antal resor som kan utnyttjas för resande på annan ort är halva grundtilldelningen i Stockholms län för färdtjänst. Se avsnitt 10 i Riktlinjerna.

Resenär måste ha tillgång till minst motsvarande antal resor i sin tilldelning av resor för att kunna beställa biljetter för utomläns resande.

Särskild avgift för resor vid utomläns resa utgår med kostnad som motsvarar en enkel resa med färdtjänst i Stockholms län. Se avsnitt 10 Riktlinjer. Den särskilda avgiften för utomlänsresande räknas inte in i högkostnadsskyddet och faktureras resenär i efterhand då information kommer om att en resa genomförts utanför länet mot rekvisition/biljett.

Eftersom högkostnadsskyddet inte påverkas kan det innebära en separat faktura till resenären i tillägg för det normala resandet i Stockholms län.

Utomläns resande ska inte blandas ihop med Riksfärdtjänst, som hanteras av folkbokföringskommunen för den Färdtjänstberättigade.

4.9 Båttaxi

Personer med tillstånd för färdtjänst och som är folkbokförda på öar i Stockholms skärgård vilka saknar fast landförbindelse eller kollektivtrafik i form av Waxholmsbolaget har rätt till att resa med taxibåt till och från egen brygga om den egna bryggan uppfyller båtföretagets säkerhetskrav.

Taxibåt kör då:

- Till närmaste brygga med båt- eller vägförbindelse eller fastlandet om avståndet till fastlandet och vanlig vägtrafik är i paritet med sträckan till brygga för Waxholmsbolagets trafik.

- Till närmaste affär om vägen dit är kortare än till närmaste brygga med båt- eller vägförbindelse.

- Personer som har väsentliga svårigheter att ta sig till eller att resa med tillgänglig båtförbindelse kan erhålla taxibåt om den egna bryggan är i ett utförande som uppfyller båtföretagets säkerhetskrav.

- Taxibåt ersätter inte inställd kollektivtrafik (Waxholmsbolaget) eller trafik de tider då ishinder föreligger.

4.10 Ändring av tillstånd för färdtjänst

Om förhållandena ändras kan bestämmelserna i ett tillstånd för färdtjänst när som helst ändras. En sådan ändring kan både ske på initiativ av personen med tillstånd för färdtjänst eller färdtjänstnämnden.

4.11 Allmänt om tilldelning av resor

Landstingsfullmäktige beslutar hur många resor per år som varje person med tillstånd för färdtjänst generellt tilldelas (så kallad *grundtilldelning*). Landstingsfullmäktige har i sin tur överlåtit till färdtjänstnämnden att utifrån verksamhetens bestämmelser och ekonomiska förutsättningar besluta om ytterligare tilldelningar. För aktuella värden se avsnitt 10.

Individuella beslut om tilldelning av resor får inte endast baseras på den generella tilldelningsgrunden, utan en bedömning ska göras för att se om den är rimlig i varje enskilt fall (individualisering). Antalet resor med färdtjänst får i rimlig omfattning begränsas. Vissa resor, som är väsentliga i färdtjänstlagens mening, får bara begränsas till antalet om det finns särskilda skäl.

4.12 Grundtilldelning

Personer med tillstånd för färdtjänst har alltid rätt till den grundtilldelning som landstingsfullmäktige har beslutat om, utan att behöva göra en ansökan för detta.

Färdtjänstnämnden i sin tur, har utöver detta möjlighet att besluta att personer med tillstånd för färdtjänst ska få fler resor per år som kan användas till valfritt ändamål, så kallade fritidsresor.

För aktuella värden över tilldelning av generell tilldelning av resor - se avsnitt 10.

4.13 Tilldelning väsentliga resor

Personer under 25 år med tillstånd för färdtjänst får resor efter behov.

Personer oavsett ålder med tillstånd för färdtjänst kan efter ansökan få tilldelning för resor efter behov för:

- Arbetsresor.
- Resor till vissa studier, till exempel universitetsstudier eller yrkesutbildningar.
- Resor till och från färdtjänstsökandes barns förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg, grundskola och grundsärskola till och med årskurs 3. Resorna kan utföras som så kallade ”viaresor”.
- Personer med tillstånd för färdtjänst får också resor efter behov om de har en individuell bestämmelse i sitt tillstånd för att undantas från samplanerat resande, så kallad ”ensamåkning”.

4.14 Särskild tilldelning

Personer med tillstånd för färdtjänst kan efter ansökan få fler resor om det finns särskilda skäl, till exempel:

- Ett fast förtroendeuppdrag i en ideell, politisk och annan jämförbar organisation.
- Besök hos en närstående eller anhörig, om vård och boende ligger utanför det gemensamma hemmet.

Prövningen är individuell utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.

4.15 Tilldelning av rehabiliteringsresor under begränsad tid

Personer med tillstånd för färdtjänst kan efter ansökan få tilldelning av fler resor under en begränsad tid för att besöka rehabiliterande enhet som inte är knutet till vård- och sjukresesystemet. Behovet av besök till sådan rehabiliterande enhet/åtgärd ska vara intygat av läkare och ha en tydlig positiv inverkan för den enskildes funktionshinder. Resor till besök hos rehabiliterande enhet kan erhållas med högst 8 resor per vecka. Prövningen är individuell utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.

4.16 Resor i kollektivtrafiken

Tillståndet för färdtjänst ger personen rätt att resa utan avgift med SL-trafikens kollektivtrafik (Storstockholms Lokaltrafik) och Waxholmsbolagets trafik. Personen kan också ta med egna barn, en (1) ledsagare alternativt en (1) medresenär. Övrigt gällande regelverk i kollektivtrafiken följer SLL:s beslutade regler om taxor för trafikslagen Färdtjänsten, SL och Waxholmsbolaget.

- För resor med Pendeltåg till/från Arlanda Central utgår särskild avgift (Arlandapassage).
- För resor inom UL (Upplands lokaltrafik) trafikområde (utanför Stockholms län) utgår särskild avgift.

4.17 Resebevis Färdtjänst - resehandling

Person som får tillstånd för färdtjänst kommer att få, via posten, en resehandling som används vid resa. Resebeviset tillverkas och skickas så snart ett fotografi inkommit. Resebeviset är en resehandling i form av ett elektroniskt läsbart plastkort (kortet kallas i dagligt tal för Färdtjänstkort eller färdtjänstlegitimation). Resebeviset motsvarar den allmänna kollektivtrafikens (SL) resebevis ”SL Access” men här är kortet bärare av information även för resor med färdtjänst. Färdtjänstkortet kompletteras därför på ena sidan med färdtjänstuppgifter som är specifika för färdtjänst som kundnummer, fotografi och en streckkod för registrering i färdtjänstfordon. Den andra sidan är till funktionen ett normalt SL-Accesskort. Korten tillverkas enligt svensk standard SS-ISO 7810. Resebeviset ska alltid tas med vid resa.

För att Färdtjänstkort ska kunna tillverkas ska ett välliknande foto skickas in. Barn under 7 år kan undantas från regeln om foto.

Följande gäller för insänt foto

- Fotot ska ha god kvalitet och vara välliknande.
- Fotot ska vara nytaget – ett normalt så kallat ID-foto fungerar.
- Fotot får vara i färg eller i svart/vitt men bör vara i färg för att ge bästa funktion och läsbarhet för färdtjänstförare vid kontroll.
- Bakgrunden ska vara ljus och upplyst.
- Fotot ska vara taget rakt framifrån, personen ska titta rakt in i kameran.
- Fotot ska ha en mycket bra skärpa.
- Om personen har glasögon får dessa inte avge några reflexer på fotot.
- Hela huvudet ska vara väl synligt på fotot. Ansiktet ska därför visas tydligt i bilden så att en kontrollfunktion är möjlig.
- Glasögon som är färgade eller mycket mörka ska inte bäras på fotot om inte funktionsnedsättningen i fråga innebär att glasögonen alltid bärs av personen.
- Inskannade kopior på ID-kort eller körkort uppfyller inte kravet på foto.
- Foto som inte uppfyller kraven ovan kommer inte att accepteras, utan ett nytt foto kommer att begäras.

- Den resehandling Färdtjänstkortet som den färdtjänstberättigade erhåller till sina resor är en värdehandling och ska förvaras med aktsamhet så att det inte kommer i orätta händer.

5 Så beställer man färdtjänst

5.1 Beställningskanaler

För att resan med färdtjänst ska kunna samplaneras med andra resenärer får personer med tillstånd för färdtjänst endast beställa resan i de beställningskanaler som färdtjänstnämnden har angett. Hur man beställer meddelas tillsammans med tillståndet och framgår av Färdtjänstens hemsida eller går att få via information hos Färdtjänstens Kundservice.

5.2 Resegaranti

Resegarantin för resor med färdtjänst innebär att:

- Om en beställd transport är mer än 20 minuter försenad har personer med tillstånd för färdtjänst rätt att beställa en ersättningsresa.
- Ersättningsresan ska, när det gäller Färdtjänsttaxi, i första hand beställas hos Färdtjänsten på Resegarantins telefonnummer 0200-77 66 55. Om man själv ringer ett taxibolag eller tar Färdtjänsttaxi på gatan för ett resegarantiärende, betalar man resan själv. För att få ersättning för resan ska man skicka in ett originalkvitto som styrker den betalda kostnaden för ersättningsresan. För kvitton äldre än tre månader lämnas ingen ersättning.
- Ersättningsresan ska när det gäller Rullstolstaxi i första hand beställas hos annan leverantör av tjänsten Rullstolstaxi som Färdtjänsten informerat om gällande Kundval.
- I andra hand kontaktas Resegarantin hos Färdtjänsten 0200-77 66 55.
- Ersättning lämnas med det belopp som överstiger egenavgiften för en resa med färdtjänst. Egenavgiften ingår i högkostnadsskyddet (läs mer om avgifter under avsnitt 10). Ersättning betalas inte för så kallad dricks.
- Resegarantin gäller inte vid vissa förhållanden, till exempel extrema trafikstockningar, snöoväder med mera.
- För trafikformerna Rullstoltaxi respektive Bårtaxi måste beaktas att det kan uppstå brist på fordon vissa tider.

Färdtjänstnämnden har rätt att i varje enskilt fall avgöra om resegarantin ska gälla och med vilket belopp ersättning ska lämnas.

6 Avgifter för färdtjänst

6.1 Avgift för resor

Avgiften för resor ska betalas med det belopp som landstingsfullmäktige har beslutat. Målsman har ansvar för att avgifter för en underårig färdtjänstberättigad betalas.

Det finns tre olika typer av avgifter:

- Egenavgift (per resa).
- Högkostnadsskydd, det följer kollektivtrafikens SL nivåer för 30-dagarsbiljett.
- Särskild avgift (för ”Färdtjänsttaxi på gatan”, medresenär, fler resenärer, resa för eget bruk).

  Med begreppet särskild avgift avses extra kostnad för resenären vid vissa resor där resenären själv väljer en resa på ett sätt som skapar ett kopplat tillägg.

För aktuella belopp för egenavgifter se avsnitt 10 i Riktlinjerna.

6.2 Så beräknas egenavgiften

Egenavgiften beräknas för varje påbörjad trettio-kilometerssträcka. För att avgiften inte ska påverkas av förarens val av väg eller omvägar till följd av samplanering (samåkning) med andra resenärer eller vägomläggningar, baseras avgiften på en i förväg beräknad körsträcka. Den beräknade och avgiftsgrundande körsträckan kan vara annorlunda än den verkliga körsträckan.

6.3 När högkostnadsskyddet gäller

Egenavgiften för resor med färdtjänst inkluderas i högkostnadsskyddet. Resor i SL trafiken eller Waxholmsbolaget är avgiftsfri för färdtjänstberättigade med en (1) medföljande ledsagande person.

Det innebär att den högsta kostnaden som tas ut per månad i färdtjänst motsvarar kostnaden för en 30-dagarsbiljett i kollektivtrafiken (SL) – oavsett antalet genomförda resor med färdtjänst.

Beakta att Särskild avgift inte ingår i högkostnadsskyddet.

Det finns ett särskilt högkostnadsskydd för avgifter för Medföljande resenär. Med medföljande avses person som medbokas på resan där den färdtjänstberättigade inte har rätt till ledsagare. Jämför punkterna 1.5 och 1.6 i riktlinjerna.

6.4 När högkostnadsskyddet inte gäller

I följande fall omfattas en resa inte av högkostnadsskyddet:

- Resa med särskild avgift har beställts (det vill säga Färdtjänsttaxi på gatan, för medresenär eller bil för eget bruk).
- Resan har inte beställts i de beställningskanaler som färdtjänstnämnden har anvisat.
- Personen med tillstånd för färdtjänst tar med sig sällskapsdjur. (En utbildad och av Färdtjänsten registrerad och av Färdtjänstnämnden godkänd ledarhund eller servicehund/assistanshund anses inte vara sällskapsdjur).
- Resan görs inom en kommun utanför Stockholms län.

7 Överträdelse av bestämmelser

7.1 Ersättningsskyldighet vid felaktig användning av färdtjänst

En resa som beställts eller genomförts i strid med bestämmelserna eller meddelade beslut anses inte vara en resa med färdtjänst. Resenären är då skyldig att betala det totala beloppet för resan som SLL erlagt till leverantör för resans utförande, dvs den faktiska kostnad som i strid med bestämmelser eller meddelade beslut uppkommit för SLL:s färdtjänstverksamhet.

7.2 Begränsningar i tillståndet för färdtjänst

Färdtjänstnämnden får ändra bestämmelserna om den som har tillstånd för färdtjänst gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de bestämmelser som gäller för tillståndet.

8 Återkallelse av tillstånd för färdtjänst

8.1 Ändrade förhållanden

Tillståndet för färdtjänst får återkallas;

- om personen inte längre har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med kollektivtrafik
- har gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de bestämmelser som gäller för tillståndet

9 Om man inte är nöjd

9.1 Överklagande av färdtjänstnämndens beslut

Färdtjänstnämndens beslut enligt 6-10 och 12 § i *färdtjänstlagen* får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det gäller bland annat beslut om:

- tillstånd för färdtjänst
- rätt till ledsagare
- hur länge tillståndet gäller (tills vidare eller för viss tid)
- färdsätt (typ av grundtillstånd/fordon, placering i fordon, undantag från samplanerat resande)
- inom vilket geografiskt område resor får göras
- hur många resor tillståndet gäller för
- återkallelse av tillståndet för färdtjänst

Om man vill överklaga färdtjänstnämndens beslut skriver man ett brev där det ska framgå

- vilket beslut som överklagas
- varför man anser att beslutet är felaktigt
- hur man tycker att beslutet ska ändras

Brevet ska adresseras till förvaltningsrätten i Stockholms län, men skickas till färdtjänstnämnden. Överklagan måste ha kommit in till färdtjänstnämnden inom tre veckor från den dag då den sökande fick beslutet om färdtjänst. Om färdtjänstnämnden inte ändrar beslutet på det sätt som begärs i överklagan överlämnar färdtjänstnämnden överklagan till förvaltningsrätten som fattar beslut.